

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

2020р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Митний контроль»

ВСТУП

Фахове випробування є комплексним іспитом в межах галузевого стандарту вищої освіти України з підготовки бакалаврів у галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Вступний іспит за фахом для абітурієнтів освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» проводиться за розкладом приймальної комісії. До вступного іспиту допускаються абітурієнти, що подали заяву та інші необхідні для вступу документи до приймальної комісії.

Вступний іспит в магістратуру проводиться у письмовій формі, що включає теоретичну (тестові завдання) та практичну (три завдання різного ступеню складності) частини, що охоплюють такі нормативні навчальні дисципліни:

- «Фінанси»;
- «Бухгалтерській облік»;
- «Податкова система».

До складу тестових завдань внесені питання за наступними нормативними навчальними дисциплінами: Фінанси, Бухгалтерській облік, Податкова система.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими володіє бакалавр (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти бакалавр

Вид компетентності	Професійні компетентності
Загально-професійні:	використовувати термінологію з податкової системи у професійній діяльності
	володіти системою знань і практичних навичок з проведення комплексного статистичного дослідження податкової системи та податкової політики України
	вміти формувати базу оподаткування, дотримуючись механізму розрахунку сум податків та зборів
	користуватися нормативно-правовим актами і науковою літературою з податкової проблематики;
	володіти навичками самостійного набуття знань щодо аналізу подальших змін податкової системи;
	знати методи визначення податкових зобов'язань із загальнодержавних та місцевих податків і зборів;
	володіти нормативно-правовим забезпеченням щодо вирішення питань у податковій сфері
	здійснювати облік основних господарських процесів
визначати особливості оцінювання та калькулювання об'єктів бухгалтерського обліку	

Продовження табл. 1

Вид компетентності	Професійні компетентності
	відображати господарські операції в облікових регістрах здійснювати класифікацію доходів та витрат за різними ознаками та відображати на рахунках обліку
Спеціалізовано-професійні	володіти методами статистичного дослідження рядів динаміки у системі оподаткування; здійснювати процедуру обліку платників податків формувати базу оподаткування для розрахунку всіх загальнодержавних податків і зборів аналізувати фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин розраховувати суми податкових зобов'язань з місцевих податків і зборів визначати склад та особливості обліку й оцінки зобов'язань підприємства визначати складові власного капіталу, порядок їхнього формування та відображення в обліку Визначати класифікацію, оцінку та особливості відображення в обліку необоротних активів підприємства відображати в обліку грошові кошти та дебіторську заборгованість відображати в обліку фінансові інвестиції оцінювати становище страхового та фінансового ринків відображати в обліку доходи, витрати та фінансові результати оцінювати причини виникнення та джерела погашення державного боргу визначати напрями вдосконалення управління державним боргом

Метою вступного іспиту є визначення рівня засвоєння абітурієнтами дисциплін: «Фінанси»; «Бухгалтерській облік»; «Податкова система», оцінка їх вміння самостійно аналізувати складні явища та процеси суспільно-економічного розвитку, використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності. Дана мета вступного іспиту зумовлює його функції. Головною з них є контроль та оцінка рівня знань, отриманих абітурієнтом протягом навчання. Реалізація цієї функції припускає перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень дисциплін: «Фінанси»; «Бухгалтерській облік»; «Податкова система», а також вміння їх використовувати в аналізі економічних явищ і практичній діяльності. Особливу увагу необхідно приділяти виявленню знань та вмінь абітурієнта аналізувати конкретні фінансові ситуації та приймати управлінські рішення фінансового характеру. Важливе значення має функція виявлення навичок вирішення практичних завдань, аналізу проблемних ситуацій на мікро- та макроекономічному рівні.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Програми навчальних дисциплін, що включені до вступного іспиту

1. Програма навчальної дисципліни «Фінанси»

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів.

Предмет і мета фінансової науки. Методи та складові науки про фінанси.

Тема 2. Становлення та розвиток фінансової науки.

Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки. Розвиток фінансової науки в Україні. Сучасна світова наукова фінансова думка.

Тема 3. Генезис та еволюція фінансів.

Історичний аспект виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна категорія. Соціально-економічна сутність і функції фінансів.

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика.

Фінансове право: предмет, методи та зв'язок з іншими галузями права України. Зміст, мета і завдання фінансової політики. Складові фінансової політики

Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.

Бюджет як економічна категорія. Призначення та роль бюджету. Поняття бюджетної класифікації. Становлення та розвиток бюджетної системи України. Бюджет як розпис доходів і видатків

Тема 6. Бюджетний дефіцит.

Бюджетний дефіцит як економічна категорія. Причини виникнення та джерела покриття бюджетного дефіциту. Регулювання бюджетного дефіциту.

Тема 7. Державний кредит.

Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Класифікація державного кредиту. Державні позики як основна форма державного кредиту.

Тема 8. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Сутність соціального страхування. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Тема 9. Податки. Податкова система.

Соціально-економічна сутність податків та їх функції. Елементи оподаткування. Класифікація податків Сутність податкової системи та принципи її побудови. Податкова служба та податкова робота.

Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Місцеві фінанси, їх структура та функції. Бюджетне вирівнювання, його сутність та механізм. Сутність бюджетного федералізму та його функції. Теорія сучасного федералізму. Національні схеми бюджетного федералізму

Тема 11. Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку та його структура. Суб'єкти фінансового ринку. Характеристика об'єктів фінансового ринку. Державне регулювання фінансового ринку.

Тема 12. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Загальна характеристика світового фінансового ринку та його структури. Міжнародні фінансові інститути.

Тема 13. Фінансова безпека держави.

Комплексна система національної безпеки України. Фінансова безпека держави. Оцінювання рівня фінансової безпеки України.

Тема 14. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою.

Структура фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Бюджетний устрій і бюджетна система зарубіжних країн.

Тема 15. Фінанси Європейського Союзу (ЄС).

Характеристика та організаційна структура ЄС. Єдиний бюджет Європейського Союзу.

Тема 16. Фінанси суб'єктів господарювання.

Сутність та функції фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємств. Статутний фонд підприємств. Організація фінансової роботи підприємства. Економічний зміст та принципи організації безготівкових розрахунків на підприємствах. Види рахунків, що відкриваються підприємствам у банках. Форми безготівкових розрахунків. Організація готівково-грошових розрахунків підприємств. Розрахунково-платіжна та касова дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення. Економічна характеристика й склад грошових надходжень підприємства. Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг). Формування витрат підприємства. Економічна сутність і функції прибутку. Формування показників фінансових результатів підприємства у звітності. Фактори, що впливають на прибуток підприємства. Планування прибутку підприємства. Розподіл і використання прибутку підприємства. Система показників рентабельності підприємства. Сутність оборотних коштів, основи їхньої організації на підприємстві. Потреба підприємства в оборотних коштах. Джерела формування оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів підприємства. Кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів. Форми та види кредитів в ринковій економіці. Порядок отримання та погашення банківського кредиту. Комерційне кредитування підприємств. Фінансова стратегія підприємства. Зміст і завдання фінансового планування. Методи визначення фінансових потреб підприємства. Методи планування фінансових показників. Формування показників фінансового плану підприємства.

Тема 17. Фінанси домогосподарств.

Сутність фінансів домогосподарств. Структура фінансових ресурсів домогосподарств. Характеристика доходної частини бюджету домого-

сподарств. Характеристика витратної частини бюджету домогосподарств

Тема 18. Фінансовий менеджмент.

Роль фінансового менеджменту в системі управління бізнесом. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація. Фінансова оцінка ефективності інвестицій у засоби виробництва (реальні інвестиції). Фінансова оцінка ефективності інвестицій у фінансові активи (фінансові інвестиції). Інвестиційні проекти.

Тема 19. Страхування. Страховий ринок.

Сутність страхування як економічної категорії. Функції та принципи страхування. Системи страхування. Класифікація страхування. Страховий ринок та страхова компанія як його базова ланка. Перестраховування та співстрахування. Страхові посередники та професіонали страхового ринку. Товариства взаємного страхування та об'єднання страховиків. Державний нагляд за страховою діяльністю. Особисте страхування. Майнове страхування. Страхування відповідальності. Поняття про страховий ризик. Сутність актуарних розрахунків. Склад та структура тарифної ставки. Розрахунок тарифів з ризикових видів страхування. Особливості розрахунку тарифних ставок зі страхування життя. Види страхових внесків (премій, платежів). Доходи і витрати страховика. Фінансові результати страховика. Поняття про фінансову надійність та умови забезпечення платоспроможності страховика. Страхові резерви та порядок їх формування.

2. Програма навчальної дисципліни «Бухгалтерській облік»

Тема 1. Господарський облік, його сутність і характеристика

Загальна характеристика господарського обліку, його виникнення й розвиток. Історична обумовленість обліку, залежність змісту, цілей і завдань від господарського механізму. Види господарського обліку, особливості та сфера їхнього застосування. Вимірники обліку та їхня характеристика. Місце бухгалтерського обліку в системі наук. Функції бухгалтерського обліку. Сутність і зміст фінансового, управлінського й податкового обліку.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку та головні його об'єкти. Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку. Поняття про господарські операції. Залежність об'єктів бухгалтерського обліку від галузевих особливостей господарства та форм власності. Об'єкти бухгалтерського обліку: ресурси підприємства та джерела їхнього формування, процеси постачання, виробництва, реалізації. Базові принципи бухгалтерського обліку. Метод бухгалтерського обліку. Елементи методу бухгалтерського обліку: документація та інвентаризація, рахунки й подвійний запис, оцінка й калькуляція, баланс і звітність. Взаємозв'язок предмета й методу бухгалтерського обліку.

Тема 3. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їхнє використання на підприємствах

Основні принципи бухгалтерського обліку. Методологія, метод, способи, прийоми. Методичні прийоми бухгалтерського обліку. Державне регулювання бухгалтерського обліку. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, їхній зміст і роль у побудові обліку. Поняття облікової політики як сукупності методичних прийомів бухгалтерського обліку. Особливості формування облікової політики на підприємствах різних форм власності.

Тема 4. Бухгалтерський баланс

Бухгалтерський метод відображення й узагальнення інформації, його сутність і значення. Поняття про бухгалтерський баланс як спосіб узагальненого відображення наявності ресурсів підприємства за їхніми видами та джерелами. Види балансу. Побудова та зміст бухгалтерського балансу: актив і пасив, статті балансу. Інформаційний зміст бухгалтерського балансу, його аналітичні властивості.

Типи господарських операцій і їхній вплив на бухгалтерський баланс. Валюта балансу, періодичність його складання та подання. Групування статей балансу та їхня оцінка. Розділи, їхній зміст, взаємозв'язок і порядок складання.

Тема 5. Рахунки бухгалтерського обліку й подвійний запис

Економічна сутність рахунку, їхнє значення й роль у бухгалтерському обліку. Побудова рахунків: дебет, кредит, обороти й залишки (сальдо). Порядок відображення господарських операцій на рахунках і визначення оборотів та сальдо. Принципи класифікації бухгалтерських рахунків. Класифікація рахунків за призначенням та структурою. Класифікація рахунків за економічним змістом. Класифікація рахунків щодо балансу. План рахунків бухгалтерського обліку, його призначення, принципи побудови, зміст. Метод подвійного запису на рахунках. Обґрунтування подвійного запису, його контрольне значення. Взаємозв'язок між рахунками й балансом. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські записи (проводки), їхні види. Синтетичний та аналітичний облік на рахунках. Поняття про субрахунки. Види аналітичних рахунків. Взаємозв'язок показників синтетичного й аналітичного обліку, його контрольне значення. Узагальнення даних поточного обліку, оборотна відомість із рахунків аналітичного обліку. Контрольне значення оборотних відомостей. Сальдові й оборотні відомості. Взаємозв'язок сальдового й оборотного балансів.

Тема 6. Документація та інвентаризація

Первинне спостереження в обліку. Документація як джерело первинної інформації. Вимоги до змісту й оформлення документів. Матеріальні носії первинної облікової інформації. Положення про документальне забезпечення запасів у бухгалтерському обліку. Класифікація документів. Порядок прийняття, перевірки та обробки документів. Удосконалення бухгалтерських документів: типізація,

стандартизація, уніфікація. Організація документообігу. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку. Види інвентаризації. Принципи й методика проведення інвентаризації. Відображення результатів інвентаризації.

Тема 7. Оцінювання й калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Сутність, визначення та значення вартісної оцінки. Види оцінки: первісна, залишкова, чиста реалізаційна вартість, справедлива, переоцінена. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку. Визначення та види калькуляції. Калькулювання собівартості продукції.

Тема 8. Облік основних господарських процесів

Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку. Облік процесу постачання. Схема закупівлі товарно-матеріальних цінностей, відображення розрахунків із постачальниками. Облік процесу виробництва. Формування виробничої собівартості готової продукції та визначення залишків незавершеного виробництва. Облік процесу реалізації. Відображення розрахунків із покупцями та замовниками. Відображення доходу від реалізації, собівартості реалізації та витрат звітного періоду і визначення фінансових результатів.

Тема 9. Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на промислових підприємствах

Облікові реєстри, їхня сутність і значення. Види та форми облікових реєстрів, їхня модифікація в умовах застосування комп'ютерних програм. Стандартизація й уніфікація облікових реєстрів. Способи виправлення помилок в облікових реєстрах. Форми бухгалтерського обліку (журнал-головна, меморіально-ордерна, журнальна), їхня сутність та історичний розвиток. Організація бухгалтерського обліку. Шляхи вдосконалення форм бухгалтерського обліку.

Тема 10. Облік основних засобів

Основні засоби підприємства: завдання їхнього обліку, класифікація, групування за видами. Первісна, залишкова вартість. Первинні документи з обліку руху основних засобів: уведення в експлуатацію, списання з балансу, внутрішнє переміщення, реалізація, інше вибуття. Синтетичний облік капітальних інвестицій. Облік надходження основних засобів: за плату, у разі будівництва, від засновників, безоплатно тощо. Синтетичний облік вибуття основних засобів: реалізація, ліквідація. Облік зносу основних засобів. Інвентаризація основних засобів, порядок її проведення, види інвентаризації, документація щодо оформлення результатів інвентаризації. Особливості обліку інших необоротних матеріальних активів: визначення, склад та синтетичний облік.

Тема 11. Облік нематеріальних активів

Нематеріальні активи, їхній склад і класифікація. Визнання й оцінка нематеріальних активів. Рахунки синтетичного обліку нематеріальних активів та їхня характеристика. Облік надходження та вибуття

нематеріальних активів і відображення на синтетичних рахунках. Амортизація нематеріальних активів.

Тема 12. Облік виробничих запасів

Визначення й первинна оцінка виробничих запасів: визначення запасів, класифікація, одиниця обліку запасів, складові первинної вартості. Поняття та класифікація малоцінних та швидкозношувальних предметів. Первинна документація з обліку руху виробничих запасів. Документи з оприбуткування, внутрішнього переміщення, реалізації, списання запасів. Рахунки синтетичного обліку виробничих запасів. Відображення запису за дебетом і кредитом рахунків, визначення залишку на початок та кінець періоду.

Тема 13. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Основні положення з обліку грошових коштів. Нормативні та законодавчі акти з методичних положень щодо ведення касових операцій. Задачі їхнього обліку. Рахунки обліку банківських операцій та їхня характеристика. Первинні документи з обліку банківських операцій у національній валюті: грошовий чек, платіжне доручення, платіжна вимога, виписка банку. Облік інших грошових коштів. Сутність та види дебіторської заборгованості. Поточна заборгованість та її облік. Поняття, види та облік розрахунків за векселями та з різними дебіторами. Довгострокова дебіторська заборгованість, її склад та облік. Інвентаризація дебіторської заборгованості. Бухгалтерські рахунки з обліку дебіторської заборгованості та їхня характеристика. Синтетичний облік розрахунків: із покупцями, замовниками та різними дебіторами (підзвітними особами, виданими авансами).

Тема 14. Облік фінансових інвестицій

Визначення поняття фінансових інвестицій. Класифікація фінансових інвестицій. Оцінка фінансових інвестицій. Особливості обліку довгострокових та поточних фінансових інвестицій. Рахунки бухгалтерського обліку фінансових інвестицій, їхній економічний зміст. Характеристика рахунків синтетичного обліку фінансових інвестицій. Синтетичний облік фінансових інвестицій. Типова кореспонденція рахунків синтетичного обліку фінансових інвестицій.

Тема 15. Облік власного капіталу

Власний капітал і його складові: зареєстрований (пайовий) капітал, неоплачений капітал, вилучений капітал, додатковий капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Бухгалтерські рахунки, на яких обліковують власний капітал підприємства, їхня економічна характеристика. Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку складових власного капіталу. Бухгалтерський облік забезпечення майбутніх витрат і платежів. Рахунки обліку та їхня характеристика. Типова кореспонденція рахунків обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів. Бухгалтерський облік цільового

фінансування та цільових надходжень. Бухгалтерські проводки з обліку цільового фінансування та цільових надходжень.

Тема 16. Облік зобов'язань

Поняття зобов'язань. Загальна схема закупівлі товарно-матеріальних цінностей. Синтетичний облік розрахунків із постачальниками та підрядниками. Рахунки бухгалтерського обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками, їхня економічна характеристика. Синтетичний облік кредитів банків. Рахунки бухгалтерського обліку кредитів банку та їхня економічна характеристика. Синтетичний облік розрахунків з учасникам. Рахунки бухгалтерського обліку розрахунків з учасниками та їхня економічна характеристика. Синтетичний облік розрахунків із бюджетом за податками й обов'язковими платежами. Рахунки та субрахунки бухгалтерського обліку розрахунків із бюджетом за податками й обов'язковими платежами та їхня економічна характеристика. Синтетичний облік внутрішніх та внутрішньогосподарських розрахунків. Рахунки бухгалтерського обліку внутрішніх та внутрішньогосподарських розрахунків і їхня економічна характеристика. Синтетичний облік розрахунків з іншими кредиторами. Субрахунок бухгалтерського обліку розрахунків з іншими кредиторами та його економічна характеристика.

Тема 17. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу.

Побудова обліку праці та її оплати. Основні показники обліку праці та її оплати. Облік використання робочого часу. Організація табельного обліку. Форми оплати праці: погодинна та відрядна. Системи оплати праці. Види заробітної плати та склад фонду оплати праці: основної, додаткової та заохочення. Облік нарахувань окремих видів оплат: за відпрацьований час за тарифними ставками й посадовими окладами; розподіл заробітку робітникам-відрядникам за бригадним спільним нарядом; доплати за працю в нічний та вечірній час; за понаднормові часи праці; за працю у вихідні та святкові дні. Аналітичний облік розрахунків із працівниками. Виплата заробітної плати працівникам: із каси готівкою, через банкомати. Депонована заробітна плата. Синтетичний облік розрахунків із заробітної плати. Синтетичний облік нарахування єдиного соціального внеску із заробітної плати працівників.

Тема 18. Облік витрат діяльності підприємства

Діяльність підприємства та її види. Основи побудови обліку витрат. Класифікація витрат, об'єкти обліку витрат, об'єкти калькулювання. Групування витрат за економічними елементами. Мета та етапи обліку витрат діяльності підприємства. Бухгалтерські рахунки з обліку витрат на виробництво, загальновиробничих витрат, адміністративних витрат, витрат на збут. Їхня характеристика. Бухгалтерські рахунки з обліку інших операційних витрат: від знецінення запасів, операційної курсової різниці, сумнівної дебіторської заборгованості тощо. Їхня характеристика. Бухгалтерські рахунки з обліку витрат фінансової діяльності: витрати від

участі в капіталі, відсотків від позик банків тощо. Їхня характеристика. Бухгалтерські рахунки з обліку витрат інвестиційної діяльності: собівартості фінансових інвестицій, неопераційної курсової різниці, уцінки необоротних активів тощо. Їхня характеристика.

Тема 19. Облік доходів і фінансових результатів

Визнання та класифікація доходів. Рахунки з обліку доходів від реалізації. Рахунок і субрахунки обліку доходів від реалізації: продукції, товарів, робіт, послуг. Їхній економічний зміст. Синтетичний облік доходів від іншої операційної діяльності. Рахунок і субрахунки обліку доходів від іншої реалізації, їхній економічний зміст. Синтетичний облік доходів від фінансової та інвестиційної діяльності. Рахунки обліку доходів від фінансової та інвестиційної діяльності, їхня економічна характеристика. Основи обліку фінансових результатів. Фінансові результати підприємства та їхній облік: результат операційної діяльності; результат фінансових операцій; результат іншої звичайної діяльності.

Тема 20. Фінансова звітність

Звітність як спосіб узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Поняття та принципи складання фінансової звітності. Форми фінансової звітності: її склад та елементи. Склад фінансової звітності звичайних і малих підприємств. Вимоги до звітності. Порядок складання, затвердження й подання звітності. виправлення звітних даних.

Тема 21. Облік на підприємствах малого бізнесу

Організаційні основи та поняття малого бізнесу. Форми ведення бухгалтерського обліку малими підприємствами. Спрощена система оподаткування обліку та звітності юридичними особами й основні документи нормативно-правової бази, що регламентують перехід на цю систему. Організаційні основи та визначення малого бізнесу. Критерії зарахування до суб'єктів малого підприємництва. Форми ведення бухгалтерського обліку малими підприємствами. Спрощена система обліку.

Тема 22. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

Сутність і значення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Загальноприйняті принципи обліку та якісні характеристики облікової інформації. Побудова національних систем бухгалтерського обліку. Формування робочого плану рахунків та облікової політики. Сутність та класифікація моделей бухгалтерського обліку. Англосаксонська, континентальна, південноамериканська, ісламська та інтернаціональна моделі бухгалтерського обліку.

3. Програма навчальної дисципліни «Податкова система»

Тема 1. Сутність та види податків

Сутність податків. Історичні аспекти виникнення й розвитку податків.

Поняття податку і збору (обов'язкового платежу). Функції податків: фіскальна, регулююча. Елементи податку: основні, додаткові,

факультативні. Податкова ставка. Методи побудови податкових ставок. Класифікація податкових ставок. Порядок встановлення та зміни податкових ставок. Введення та скасування податків і зборів. Права органів місцевого самоврядування щодо встановлення порядку сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), ставок оподаткування та податкових пільг. Податкове зобов'язання. Механізм узгодження податкового зобов'язання. Класифікація податків. Розподіл податків за економічним змістом на прямі і непрямі. Види податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування: податки на доходи, капітал, споживання. Види прямих податків. Переваги і недоліки прямих податків, проблеми їх справляння. Види непрямих податків: акцизи, податок на додану вартість, мито. Переваги та недоліки непрямих податків. Види податків за ознакою органів державної влади, що їх встановлюють: загальнодержавні і місцеві податки.

Тема 2. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Поняття податкової політики. Місце та роль податкової політики в державному регулюванні економіки. Мета, принципи та ієрархія задач податкової політики. Фактори, які визначають напрямки та характер податкової політики. Особливості податкової політики України в період формування ринкових відносин. Елементи й основні принципи податкової політики.

Тема 3. Організація податкової системи

Податкова система як засіб реалізації податкової політики держави. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Наукові основи побудови податкової системи. Податки в системі державних доходів. Принципи побудови та організації системи оподаткування. Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Критерії оптимального оподаткування.

Тема 4. Контролюючі органи в сфері оподаткування

Органи Державної податкової служби України. Структура Державної податкової служби України. Функції Державної податкової служби України та її завдання. Функції контролюючих органів територіального рівня. Права органів Державної податкової служби України. Обов'язки та відповідальність посадових осіб контролюючих органів.

Тема 5. Податковий менеджмент

Облік платників податків – юридичних осіб. Процедура подання документів та реєстрації юридичних осіб. Облік платників податків фізичних осіб. Підстави та порядок проведення органами Державної податкової служби перевірок. Оскарження дій службових осіб Державної податкової служби України.

Тема 6. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість і його роль у формуванні доходної частини бюджету. Законодавча і нормативна база оподаткування. Платники податку на додану вартість. Реєстрація осіб як платників податку

на додану вартість. Об'єкт оподаткування. Операції, що не є об'єктом оподаткування. Особливості визначення бази оподаткування. Ставки податку на додану вартість. Види операцій, що оподатковуються за нульовою ставкою. Податковий облік з ПДВ. Податкові зобов'язання і податковий кредит. Умови, що визначають право платника на податковий кредит. Податкова накладна. Визначення дат виникнення податкових зобов'язань і права на податковий кредит. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету. Податкові періоди. Строки подання податкової декларації та розрахунків з бюджетом. Система пільг з податку на додану вартість.

Тема 7. Акцизний податок

Економічна сутність акцизного податку. Законодавча і нормативна база оподаткування. Особливості застосування акцизного податку в Україні. Платники. Об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів. Ставки акцизного податку. Порядок визначення сум акцизного податку. Строки та порядок сплати. Строки подання звітності. Особливості оподаткування операцій з імпорту підакцизних товарів. Особливості оподаткування алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Застосування марок акцизного податку.

Тема 8. Мито

Мито як джерело доходів бюджету і як засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митна політика. Об'єкти оподаткування. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення. Експортне та імпортне мито. Антидемпінгове, компенсаційне й спеціальне мито. Платники мита. Види ставок мита (звичайні, пільгові, преференційні) та механізм їх застосування. Справляння мита та порядок його перерахування до бюджету. Пільги.

Тема 9. Перекладання податків

Розмежування суб'єктів оподаткування та носіїв податку. Ціноутворення і механізм перекладання непрямих податків. Особливості та умови перекладання податку на прибуток та інших прямих податків. Просте та складне перекладання. Створення умов для запобігання перекладанню податків.

Тема 10. Податок на прибуток підприємств

Особливості оподаткування прибутку підприємств. Платники податку на прибуток підприємств. Ставки податку. Амортизація основних засобів. Класифікація основних засобів за групами. Механізм застосування методів амортизації. Особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій. Звільнення від оподаткування. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток підприємств. Податкова звітність з податку на прибуток підприємств.

Тема 11. Податок на доходи фізичних осіб

Визначення доходів фізичних осіб. Платники податку. Визначення об'єктів оподаткування та ставки. Особливості застосування податкової

соціальної пільги. Податкова знижка в оподаткуванні доходів фізичних осіб. Порядок нарахування, утримання та сплати податку до бюджету. Особливості нарахування та сплати окремих видів доходів.

Тема 12. Екологічний податок

Особливості сплати екологічного податку. Суб'єкти оподаткування. Визначення об'єктів оподаткування. Ставки податку залежно від об'єкту оподаткування. Порядок розрахунку і терміни сплати податку юридичними та фізичними особами.

Тема 13. Місцеві податки і збори

Економічна сутність та значення місцевих податків. Економічна сутність та значення місцевих зборів. Суб'єкти і об'єкти оподаткування. Податкові ставки. Механізм обчислення та строки сплати місцевих податків і зборів.

Тема 14. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва

Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Законодавча і нормативна база оподаткування. Порядок переходу на роботу за спрощеною системою оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності. Платники єдиного податку. Ставки єдиного податку для юридичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Ставки єдиного податку для фізичних осіб. Строки сплати єдиного податку до бюджету. Порядок та строки подання звітності суб'єктами малого підприємництва.

Тема 15. Ухилення від податків

Види податкових правопорушень. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства. Специфіка відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом. Організаційно-правове забезпечення боротьби з відмиванням доходів незаконного походження.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

Екзаменаційний білет вступного іспиту за фахом включає дві частини:

- тестові завдання;
- практичні завдання.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 2.

Тестові завдання включають 30 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, на відновлення відповідності частин, на відтворення вірної послідовності та тестові завдання відкритого типу. Загальна оцінка тестових завдань становить 100 балів.

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті вступного іспиту за фахом

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
I. Рівень складності	30	–	2 - 5 б	100	10 тестів по 2 бали – за вибором однієї відповіді 10 тестів по 3 бали – за вибором декількох правильних відповідей 5 тестів по 5 балів – на встановлення відповідності 5 тестів по 5 балів – на встановлення правильної послідовності
II. Рівень складності	–	2	1 діагностичне завдання – 20 б; 2 діагностичне завдання – 30 б.	50	розрахункові завдання (на 2-3 дії)
III. Рівень складності	–	1	1 евристичне завдання – 50 б.	50	творчі або розрахункові завдання з ускладненим алгоритмом

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме два діагностичних завдання та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 100 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. - К.: Вища школа, 1996. – 35 с.
2. Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері [текст] : навч. посіб. / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботов-ська, Ю. В. Ткаченко. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 292 с.
3. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.
4. Митна справа : підруч. / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. – 540 с.
5. Мережко Н.В. Митна справа : підручник / Н.В. Мережко, П.В. Пашко, О.В. Рождественський ; за ред. П.В. Пашка. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 572 с.

6. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15>.

7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Бухгалтерія. – №50 (933), 2010. – 322 с.

8. Иванов Ю. Б. Основы налогообложения. Учебное пособие / Ю. Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Е. В. Давыскиба, О. Г. Зима. – Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2008. – 280 с.

9. Найденко О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник / О. Є. Найденко – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.

10. Організація податкового процесу: навч. посіб. / О. Є. Найденко, К. В. Давискіба. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 268 с.

11. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.

12. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні : монографія / Ю. Б. Иванов, О. М. Тищенко, О. В. Грачов та ін. ; за заг. ред. Ю. Б. Иванова. – Х. : ФОП Александрова К. М. ; ВД "ИНЖЕК", 2012. – 496 с.

13. Теорія фінансів : підручник / [П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник та ін.] ; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.

14. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / О. В. Фартушняк. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 408 с.

15. Фінанси [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Журавльової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. - 330 с.

16. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.

Ресурси мережі Internet з українського законодавства

Назва ресурсу	Адреса ресурсу
Верховна Рада України	https://rada.gov.ua/news/zak
Ліга – закон	https://www.liga.net/
Дебет-кредит	https://dtkr.com.ua/
Бухгалтер-911	https://buhgalter911.com/
Вісник. Офіційно про податки	http://www.visnuk.com.ua/
Все про бухгалтерський облік	http://vobu.ua/ukr/
Фінанси України	http://finukr.org.ua/

Голова атестаційної комісії _____

(підпис)

Тищенко В.Ф.